

INFORMATOR NSPRV

BESPLATAN PRIMERAK

sindiso@ptt.yu
www.nsprv.org

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 2 • MART 2008 • BROJ 10

SINDIKAT PO MERI ČLANSTVA

Na konferenciji za novinare Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine i Sindikata obrazovanja Beograda, održanoj 17. marta u beogradskom Medija centru upriličeno je javno potpisivanje Sporazuma o saradnji i udruživanju Sindikata obrazovanja Beograda (SOB) i Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine (NSPRV). Sporazum su potpisali; Ranko Hrnjaz za NSPRV i Slobodan Brajković za SOB.

O razlozima razlaza Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine sa Sindikatom

“Nezavisnost” i Sindikata obrazovanja Beograda sa Sindikatom obrazovanja Srbije govorili su; Ranko Hrnjaz predsednik i Hadži Zdravko Kovač potpredsednik Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine i Dragan Drašković predsednik i Slobodan Brajković, generalni sekretar Sindikata obrazovanja Beograda.

Akteri konferencije su naglasili da je ovim udruživanjem stvoren novi reprezentativan sindikat prosvetnih radnika za teritoriju Republike Srbije. (Nastavak teksta na str. 6 - 7)

SKUPŠTINA APV USVOJILA BUDŽET

Nakon što je, na sednici Odbora za budžet i finansije Skupštine AP Vojvodine, 28. februara usvojen Predlog odluke o budžetu AP Vojvodine za 2008. godinu, Skupština APV je na sednici održanoj 10. marta usvojila Odluku o budžetu za 2008. godinu.

Prema rečima Jovice Đukića, sekretara za finansije, predlog budžeta je realan i planiran je u iznosu od nešto više od 55,8 milijardi dinara. Đukić je naveo da je 8,85 milijardi dinara iz ustupljenih i izvornih primanja, a da je oko 8 milijardi iznos primanja od privatizacije u APV.

Transferna sredstava iz budžeta Republike za finansiranje rashoda zaposlenih u obrazovanju i kulturi u Vojvodini iznose 23,5 milijarde dinara. Ostali izvori u iznosu od 4,5 milijardi, su iz dodatnih primanja direktnih i indirektnih korisnika budžeta, prenetih neutrošenih sredstava iz ranijih godina. Predloženi budžet ima razvojni i socijalni karakter, što pokazuju i planirana ukupna sredstva za kapitalna ulaganja u iznosu od 22 milijarde dinara, od čega će se najviše, 15 milijardi dinara, plasirati preko, Fonda za kapitalna ulaganja.

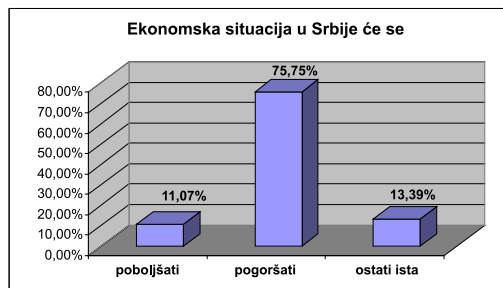
PALA VLADA

duboke razlike unutar nejake vladajuće koalicije oko Kosova. Vladajuće stranke su, po rečima premijera, podeljene oko rezolucije u kojoj se navodi da će se Srbija pridružiti EU samo ako je Kosovo deo njene teritorije. „Vlada Srbije više nema jedinstvenu politiku o važnom pitanju vezanom za budućnost zemlje. Takva vlada ne može da funkcioniše. Ovo je kraj vlade“, izjavio je Koštunica na konferenciji za novinare održanoj, tom prilikom, u Beogradu.

Predsednik Republike Boris Tadić, lider DS, uvažio je Koštuničinu odluku i raspisao za 11. maj vanredne izbore.

Obzirom na iskustva sa prethodnom i sada “tehničkom” vladom sigurno je da će, bar ova, godina biti nepovratno izgubljena za ekonomski razvoj i brojne sistemske i društvene reforme. Sindikalno gledano može se očekivati i izostanak suštinskog socijalnog dijaloga i rešavanje gorućih problema u srpskom obrazovnom sistemu. Dok je velika većina građana (oko 76%) ubeđena da će se ekonomska situacija u državi pogoršati optimista je tek svaki deseti građanin.

Premijer Vojislav Koštunica je, u subotu 8. marta, podneo ostavku i pozvao na održavanje prevremenih izbora, navodeći kao razlog

KUPOVNA MOĆ ZNATNO MANJA

Kupovna moć je u januaru znatno manja nego u decembru; mesečna neto zarada bila je dovoljna za pokriće minimalne, ali ne i prosečne potrošačke korpe. U januaru je za pokriće prosečne potrošačke korpe bilo potrebno izdvojiti 1,08, a za pokriće minimalne korpe 0,68 prosečne neto zarade. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, prosečna potrošačka korpa iznosila je 30.468,5 dinara i bila je za 1,2 posto skuplja nego prethodni mesec, a minimalna je iznosila 19.250 i poskupela

je za 1,4 posto. U isto vreme, prosečna isplaćena neto zarada iznosila je 28.230 dinara i manja je za 18 odsto nego u decembru, dok su cene na malo u januaru više za 0,9 posto, a troškovi života za 0,8 posto nego u prethodnom mesecu. Takvo kretanje uslovljeno je znatnim padom zarada, povećanim troškovima ishrane, poskupljenjem autobusnog prevoza, a neznatno su povećani i izdaci za odeću i obuću, duvan, piće, higijenu i zdravlje. (Nastavak teksta na str. 10)

БРАНИСЛАВ Ј. КРСТИЋ

Ратник и учитељ

За професора Женске учитељске школе у Сомбору др Бранислав Крстић постављен је октобра 1921. године, и ту остао до 1925, где је предавао педагошку групу предмета (педагогију, педагошку психологију, етику, методике) и општу историју. Одавде се први пут јавља у стручној периодици са својим радовима.

Бранислав Брана Крстић рођен је у Злоту, у источној Србији, 7. јануара 1889. године, где су му родитељи – Јован и Лепосава – били учитељи. Основну школу завршио је 1900, а нижу гимназију у Шапцу 1903. године. Учитељску школу завршио је 1900, а нижу гимназију у Шапцу 1903. године. Учитељску школу учи у Јагодини (данас Светозарево) у Србији, а завршава је 1907. године. Као ученик учитељске школе припадао је Клубу ученика социјалиста. Касније, после повратка са студија, одаје се науци и не бави се политиком, али је до краја остао демократа по убеђењу.

Одмах после завршене учитељске школе, 1907, одлази на студије у Јену, али већ 1909. прелази у Берн, у Швајцарску. Ту студира психологију, логику и историју филозофије с одновима педагогије и методике, као главним, и општу историју као споредни предмет. Дипломира 1912., и те исте године брани докторску дисертацију *Der Seelenbegriff bei Hermann Lotze – Eine kritische Darstellung* (Појам психе код Хермана Лоцеа – Један критички осврт). После повратка са студија, од 1912. све до 1920. године, изузимајући кратко време 1913, када је био постављен за суплента гимназије у Неготину, у Крајини, провео је у ратовима. Три златне медаље за храброст, ратна медаља за ревносну службу и француски ратни крст – били су „трофеји“ са којима се Крстић вратио из ратова.

После првог светског рата постављен је, најпре, опет у Зајечару, у звању суплента. Било је то 1919. године. Али је одавде убрзо (1921) премештен у Сомбор. Ту је после положеног државног професорског испита маја 1922. године преведен у звање професора. Из Сомбора је 1925. премештен у Мушку учитељску школу у Београд. Овде ради нешто мање од две године. Марта 1927. постављен је за референта Министарства просвете, а наредне 1928. за обласног школског надзорника за град Београд. Октобра те исте 1928. године постављен је за професора Женске учитељске школе у Београду. У овом периоду (1929. године) организује Психотехнички завод Општине града Београда и њиме управља (1931-1933). Зато се и сматра једним од првих педагога-психолога код Срба који је пропа-

гирао потребу психотехнике, бавио се њеним проблемима и писао о њима.

Из Женске учитељске школе у Београду „по потреби службе“ јула 1932. године премештен је у Учитељску школу у Чајковцу. Наредне, 1933. године, из Чаковца је поново враћен у Женску учитељску школу у Београду, а већ половином 1935. додељен на рад Министарству просвете, да би крајем 1936. био додељен на рад Вишој педагошкој школи у Београду. Почетком 1938. године постављен је за административног инспектора Министарства просвете, с тим да као хонорарни професор и даље предаје у ВПШ. После нешто више од године и по дана постављен је за начелника Одељења за народно просвећивање. Рат 1941. затекао га је на тој дужности. По трећи пут је новембра 1941. постављен за професора Мушке учитељске школе у Београду, да би почетком 1942. био додељен на рад Српској краљевској академији, с тим да ради на премању збирке српских народних песама, које у његовој редакцији нису ни угледале света. По једној изјави др Александра Белића др Бранислав Крстић, скоро није ни долазио на рад у Академију. Пензионисан је 1946. године као професор Прве мешовите учитељске школе у Београду.

Између два рата др Бранислав Крстић сарађује у неколико часописа и листова, бавећи се претежно питањима дечје и педагошке психологије и образовањем одраслих. Сарађује у Учитељу (1923-1926), Гласнику професорског друштва (1922, 1924-1925), Просветном гласнику (1924), Народној просвети (1924-1926), а уређује: Прилоге за психологију детета (1925-1926) и Народно просвећивање (1940-1941) и објављује само у ова два часописа око 20 расправа, чланака, коментара, оцена и приказа.

Поред докторске дисертације важнија Крстићева дела су: 1. Експериментално истраживање развика говора и интелектуална функција у раном детињству (1926); 2. Оцењивање ученика и наставни тестови (1935); 3. Психолошко испитивање деце у првим данима школског живота (1926); 4. Психотехника у радио-телеграфији (са Симом П. Узелцем, 1938); 5. Утицај социјалне беде на психофизички развој деце (са др Агаповим и другим, 1931). А на Првом свесловенском педолошком конгресу, одржаном у Брну 1933. године, подноси реферат: Психички развој сеоског детета по изласку из школе. – Повремено се бавио и превођењем са неколико језика које је добро познавао (немачки, француски и енглески).

Умро је у Београду почетком 1966. године.

МИЛОРАД Ж. ПАВЛОВИЋ

Реформатор и педагог

Милорад Ж. Павловић је рођен 1896. године у Гуњацима, срез погорски. Основну школу је похађао у Пецкој, срез азбуковачки. У Шапцу је завршио пет разреда гимназије. Потгицао је из сиромашне сељачке породице, зато је као ученик гимназије морао да ради да би се могао издржавати.

Школске 1913/14. као благодетељанац Павловић се уписао у Учитељску школу у Скопљу. Ту је завршио трећи разред, а затим је због рата морао емигрирати у Француску где је положио матуру учитељске школе.

За време боравка у Француској био је на разним дужностима: у Делегацији за избеглице и репатрирана лица, наставник и секретар Инвалидског трговачког курса и васпитач у Вишој српској трговачкој школи, тумач и саветодавац инвалида у Делегацији за стручну обуку инвалида, итд.

По повратку у земљу 1919. године службовао је као учитељ у Малом Извору, срез тимочки, у Селечки и Београду. Долазак у Београд омогућио му је да се упише на Вишу педагошку школу, Педагошко-филозофски одсек, где је дипломирао 1928. године.

Након завршетка Педагошке школе Павловић је 1928. године постављен за професора Учитељске школе у Шапцу. Ту је остао до 1933. године када је као политички непожељан премештен у Сомбор за професора тамошње Учитељске школе. У Сомбору је радио до пред крај 1939. године, када је премештен у Учитељску школу у Алексинцу. Ту је радио до 1940. године, када је додељен на рад у Јагодину. Исте године је постављен за директора Учитељске школе у Јагодини.

После ослобођења Павловић је из Светозарева (Јагодине) 1949. године премештен у Учитељску школу у Шапцу. Годину дана касније постављен је за директора Женске гимназије у Шапцу, а 1951. године премештен је у Београд за директора Шесте београдске гимназије. Павловић је пензионисан 1956. године. Умро је у Београду 1961. године.

За време рада у Сомбору, Павловић је у сарадњи са учитељицом Даницом Јакшић, године 1938. и 1939. издао четири свеске часописа Пракса нове школе. Значајан је његов прилог реформи школе. Залагао се за унапређење наставе и превазилажење схватања хербартоваца. Своје погледе на реформу изнео је у низу чланака у часописима, а посебно у студији Реформа народне просвете објављеној у првој свесци часописа Пракса нове школе.

Павловић је објавио већи број написа у часописима: Учитељ, Напредак, Грађанска школа, Професорски гласник, Народна просвета, Примење на уметност и Гласник Етнографског музеја.

После ослобађања објавио је неколико чланака у часопису Настава и васпитање у листу Просветни преглед.

Као професор педагошке групе предмета Павловић је имао веома снажан утицај на будуће учитеље. Као директор школе био је одличан организатор. За свој рад добио је више одликовања.

SPOR NAPREDAK EU U OBRAZOVANJU

Članice EU ostvarile su samo jedan od pet ciljeva u obrazovanju koje je EU postavila do kraja decenije. Napredak u ispunjenju preostalih ciljeva je limitiran, zaključila je Evropska komisija u nedavnom izveštaju.

Samo 1,3 odsto radno sposobnog stanovništva u Rumuniji učestvuje u obrazovanju i obuci

Samo 1,3 odsto radno sposobnog stanovništva u Rumuniji učestvuje u obrazovanju i obuci

U sledeće tri godine potrebni su dodatni napori da bi članice EU ostvarile svih pet ciljeva u obrazovanju na koje su pristale 2002. godine, stoji u izveštaju o napretku Evropske komisije (EK), koji je objavljen u oktobru. Uz napomenu da je samo jedan cilj ostvaren, Brisel je upozorio da ispunjenje preostalih ciljeva ostaje ozbiljan izazov za sisteme obrazovanja i obuke u Evropi.

Na sastanku u martu 2000. godine u Lisabonu, lideri EU dogovorili su strategiju čiji je cilj bio da Unija postane "najkonkurentnija i najdinamičnija ekonomija znanja do 2010. godine". U okviru napora ka ostvarenju tog cilja, 2002. godine postavljeni su zajednički ciljevi za unapređenje sistema obrazovanja i obuke u Evropi. Pet ciljeva su smanjenje stope napuštanja školovanja za 10 odsto, smanjenje za najmanje 20 odsto procenta slabih đaka u oblasti pismenosti i da se obezbedi da najmanje 85 odsto mladih ljudi završi više drugostepeno obrazovanje. Ostali ciljevi su povećanje od najmanje 15 odsto broja nosilaca diplome trećeg stepena iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka, kao i mere za smanjenje neravnoteže polova i stvaranje uslova da 12,5 odsto odrasle populacije učestvuje u doživotnom učenju.

Sastavljen uglavnom na osnovu statistike iz 2005. godine, godišnji izveštaj EK o napretku u pravcu ostvarivanja Lisabonskih ciljeva u obrazovanju zaključuje da je Unija uspjela da ispuni samo jedan cilj - u pogledu diplomaca iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka - čije se broj povećao za više od 170.000, odnosno za više od 25 odsto od 2000. godine.

"Ako se sadašnji trend nastavi, više od milion studenata diplomiraće matematičke, prirodne i tehničke nauke u EU 2010. godine, u poređenju sa postojećih (2005) 860.000 godišnje," kaže se u izveštaju EK.

Najuspešnije zemlje u pogledu broja diplomaca iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka na hiljadu osoba u starosnoj grupi od 20 do 29 godina su Irska (24,5), Francuska (22,5) i Litvanija (18,9), dok su Slovačka, Poljska, Portugal i Italija zabeležile su najveći rast od između 70 i skoro 100 odsto.

Ipak, napredak u pravcu smanjenja polne neravnoteže među tim diplomcima bio je slab, stoji u izveštaju. Navodi se povećanje od jedva 0,4 odsto u proporciji ženskih diplomaca - sa 30,8 odsto 2000. godine na 31,2 odsto 2005.

Četiri najuspešnije zemlje, kada je reč o polnoj ravnoteži, bile su Estonija, Bugarska, Grčka i Rumunija, u kojima žene čine više od 40 odsto svih diplomaca iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka. Taj odnos je najviši u zemlji kandidatu za EU članstvo, Makedoniji, sa 46,9 odsto u 2005. godini.

U obrazovanju nema dovoljno jednakosti polova, tvrdi se u izveštaju

U obrazovanju nema dovoljno jednakosti polova, tvrdi se u izveštaju

Međutim, pošto je napredak u preostale četiri oblasti traljav, EK je upozorila da, ako ne budu uloženi značajno veći napori, "veliki procenat sledeće generacije rizikovaće da bude isključen iz društvenih tokova, za šta će veliku cenu platiti oni sami, ekonomija i društvo."

Stalni napredak rezultirao je smanjenjem od 2,3 odsto broja učenika koji prevremeno napuštaju školu u odnosu na 2000. godinu. Međutim, sa prosekom od 15,3 odsto na nivou EU 2006. godine, njihov ideo i dalje je visok i pokazuje da je potreban brži napredak da bi se obezbedilo da ne više od 10 odsto učenika prevremeno napusti školu do kraja decenije. "Evropski cilj je da ohrabrimo mlade ljude da ostanu u obrazovanju ili obuci po završetku obaveznog obrazovanja i da završe barem više srednje obrazovanje", piše u izveštaju. "Taj stepen obrazovanja smatra se minimumom koji je potreban za aktivno učešće u ekonomiji zasnovanoj na znanju."

Slovenija (5,2%), Češka Republika (5,5%), Poljska (5,6%), Slovačka (6,4%), Finska (8,3%) i Austrija (9,6%), zajedno sa Norveškom (5,9%), koja nije članica EU, ispunile su ili premašile cilj za 2010. Hrvatska, koja se nada pridruženju EU do te godine, takođe je među najuspešnijim u Evropi, sa stopom prevremenog napuštanja škole od 5,3% u 2006. Malta i Portugal navedeni su kao najneuspešnije zemlje Unije po tom indikatoru, sa stopama od 41,7 odnosno 39,2 odsto.

Nije napravljen napredak u ostvarivanju cilja da se smanji procenat petnaestogodišnjaka koji slabo stoje kada je reč o čitanju: procenat slabih đaka u toj oblasti porastao je sa 19,4 odsto 2000. godine na 19,8 odsto 2003, što pokazuje da većini članica EU predstoji još puno posla da bi obezbedile da, do kraja decenije, manje od 15,5 odsto njihovih petnaestogodišnjaka pripada toj grupi. Najuspešnije zemlje po tom pitanju, pre-

ma statistici iz 2003, jesu Finska (5,7%) i Irska (11%).

"Sticanje osnovnih kvalifikacija je prvi korak za učešće u društvu zasnovanom na znanju", napomenula je EK u oktobru. "Međutim, sa 15 godina starosti, oko milion od pet miliona učenika u EU postiže slabe rezultate kada je reč o čitanju i pismenosti."

Broj diplomaca iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka porastao je za 25 odsto od 2000. godine

Broj diplomaca iz matematičkih, prirodnih i tehničkih nauka porastao je za 25 odsto od 2000. godine

Izveštaj EK takođe je pokazao da je zabeležen nedovoljan napredak u pravcu ispunjenja cilja da najmanje 85 odsto 22-godišnjaka u EU završi barem više srednje obrazovanje do 2010. godine. "Procenat mladih ljudi sa višim srednjim obrazovanjem u EU je ispod 80 odsto i tek se neznatno poboljšao od 2000. godine", stoji u izveštaju Komisije.

Sa stopom od blizu 90 odsto, Češka Republika, Poljska, Slovačka i Slovenija su najuspešnije, dok su najneuspešnije zemlje Portugal, Malta i Španija.

Dve hiljade druge godine, zemlje EU su se dogovorile da procenat stanovništva između 25 i 64 godine starosti koji učestvuje u doživotnom učenju do 2010. godine dostigne 12,5 odsto. Ta stopa smatra se suštinski bitnom za konkurentnost i ekonomski prosperitet Unije, kao i za društvenu uključenost, mogućnost zapošljavanja i ličnu ispunjenost ljudi.

U tom pogledu, Danska, Britanija i Finska daleko su ispred drugih država. Procenat radno sposobnog stanovništva koje učestvuje u obrazovanju i obuci prošle godine je iznosio 29,2, 26,6, odnosno 23,1 odsto, što je znatno iznad proseka u EU od 9,6 odsto. Bugarska i Rumunija zabeležile su tu najgori učinak, sa stopama od po 1,3 odsto, iza Grčke u kojoj je ta brojka 1,9 odsto.

"Vrhunsko obrazovanje i obuka od vitalnog su značaja ako Evropa želi da se razvija kao društvo znanja i efikasno se takmiči u globalizovanoj svetskoj ekonomiji", rekao je visoki predstavnik EU za obrazovanje, obuku, kulturu i omladinu Jan Figel kada je EK objavila svoju godišnju procenu. "Nažalost, ovaj izveštaj pokazuje da države članice moraju da udvostruče napore da bi obrazovanje i obuka u EU ostvarile izazove 21. veka. Poruka onima koji kroje obrazovnu politiku u državama članicama je jasna: potrebne su nam efikasnije investicije u naš ljudski kapital."

МОГУЋ РЕБАЛАНС БУЏЕТА

Министар финансија Мирко Цветковић најавио је, 26. фебруара, током посете Косовској Митровици могућност ребаланса буџета због издвајања додатних средстава за Косово и Метохију. “У буџету за 2008. годину предвиђено је више од 31 милијарду динара за Косово и Метохију, изјавио је Цветковић. Он је, међутим, додао да су та средства била планирана за улагања у покрајину под претпоставком да се ништа значајно не догоди. Министар финансија објаснио је приликом филијале Пореске управе и Управе за трезор у Косовској Митровици и запосленима обећао адекватну помоћ. Цветковић је затим у просторијама Министарства за Косово и Метохију разговарао и са директорима предузећа и установа у северној Митровици о плановима за наредни период.

САСТАНАК ВРШЊАЧКИХ МЕДИЈАТОРА

Ученици зрењанинске гимназије и средње пољопривредно-прехрамбене школе у Сомбору разменили су искуства стечена применом вршњачке медијације, вештине добровољног разрешавања конфликта, коју су стекли током пројекта “Омбудсман као медијатор”. Сусрет су у сомборској пољопривредно-прехрамбеној школи уприличили омбудсман града Сомбора и канцеларија покрајинског омбудсмана, који су у протекле две године и реализатори тог пројекта. Двадесет сомборских ученика, обучених вршњачких медијатора, разговарало је са својим колегама из Зрењанина о конфликтним ситуацијама које се обично пред њих добровољно износе. У питању су мање несугласице које се јављају међу ученицима у разреду, или разлике између момака и девојака, објаснили су млади медијатори. Пољопривредно-прехрамбена школа је прва школа која је ушла у тај пројекат про-

шле године, а наставничко веће је једногласно подржало пројекат јер је препознало вршњачку медијацију као начин на који ће ученици добровољно и међу собом решавати конфликте.

ПРАВА ЖЕНА УГРОЖЕНА

Покрајински омбудсман Петар Теофиловић је упозорио јавност и све институције државе на угрожавање права жена у нашој земљи придружујући се протестима због забране женског мировног марша планираног поводом стогодишњице 8. марта, Међународног дана жена. Оваквом забраном крше се основна људска права – право на мирно окупљање и удруживање, право на слободу мишљења и изражавања и политичког ангажовања чијем су успостављању, као највиших вредности човечанства, свој допринос дале и жене, жртвујући животе на самим почецима борбе за своја грађанска, политичка и радничка права.

На жалост, сведочи смо свакодневног угрожавања људских права, првенствено због доследног поштовања обичајних правила понашања које најчешће води ка ускраћивању права које жене, као људска бића, треба да имају, а која им гарантују и различите конвенције Уједињених нација, пре свега Конвенција о уклањању свих облика дискриминације жена. Заступањем концепције људских права жена истиче се право жена на једнакост пред законом и у друштву. На тај начин жене захтевају да не буду разликоване, изузимане или ограничаване на основу припадности женском полу и да имају право на заштиту у случајевима када су им права повређена или ускраћена.

У години када цео свет обележава 60 година од потписивања Универзалне декларације о људским правима, Покрајински омбудсман изражава забринутост због недовољне бриге државе за очување достигнутог нивоа људских права и упозорава да смо још далеко од разумевања у пракси да су родна равноправност и људска права од суштинског значаја за унапређење развоја, мира и безбедности у друштву.

Жене су у Србији данас мање заступљене на положајима на којима се утиче на доношење одлука, њихов рад је мање вреднован, мање плаћен или неплаћен, док се насиље над женама и девојчицама толерише тако што се закони и мере које држава предузима обезвређују у пракси недоследном применом, а која се пре свега огледа у благој казненој политици према починиоцима насиља.

Дискриминација на основу пола, брачног и породичног статуса приликом тражења посла, рад на одређено време, рад на црно и у свој економији, условљавање и уцене, узнемиравање и сексуално узнемиравање на радном месту, вишеструка оптерећеност породичним и радним обавезама, угроженост сиромаштвом, недовољна брига за женско здравље питања су која оптерећују савремене жене у Србији и никако не смеју бити предмет искључиво њихове пажње, него превасходно државе као гарант уживања људских права свим својим грађанима без обзира на пол. Жене имају право да, користећи јавне просторе, искажу свој став према питањима кршења својих права, развоја, мира и безбедности.

САГЛАСНИ СА ПРОГРАМОМ РАЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ

Министар просвете др Зоран Лончар одржао је, у Министарству просвете 04. марта 2008. године, састанак са председницима Синдиката образовања Србије, ГСПРС „Независност“ и Уније синдиката просветних радника и са њиховим сарадницима. Представници присутних синдиката сагласили су се са програмом мера рационализације броја запослених

у просвети предвиђених Протоколом о радима у 2008. години, а које је предложило Министарство просвете.

Министарство просвете ће образовати радно тело, у коме ће учествовати и представници синдиката, а које ће континуирано пратити примену програма мера, разматрати сва спорна питања и предлагати мере за њихово превазилажење.

БОЈКОТ КУПОВИНЕ

Национална организација потрошача Србије позвала је све потрошаче у држави на десетодневни бојкот куповине од 17. до 27. марта, односно на уздржавање од куповине производа и услуга због неконтролисаног раста њихових цена. Потрошачи се позивају да наредних дана у најмањој могућој мери купују производе који су први поскупели у новом таласу раста цена (месо, млечни производи, пецива), као и да потпуно бојкотују конкретне производе чија

је цена скочила највише спрам истих производа других произвођача. Они подсећају да је у великим продавницама просечна маржа између 15 и 20 посто, у малим трговинама и до 40 посто, те да су поскупљења и таква политика трговања проузроковали да потрошачка корпа буде за четвртину сиромашнија. Према њиховом мишљењу, држава није заштитила потрошаче, па ће бојкот представити озбиљно упозорење државним органима, произвођачима и велетрговцима.

ЗАКОНОМ НА КОРУПЦИЈУ

Закон о Агенцији за борбу против корупције један од приоритета Владе, а текст тог документа усаглашен је са међународним прописима.

На округлом столу о радној верзији закона о Агенцији за борбу против корупције, који је организовало Министарство правде у сарадњи са Саветом Европе, истакнуто је да је корупција питање које је од великог интереса за грађане, јер се сви они који обављају јавне послове финансирају из буџета. Агенција за борбу против корупције ни на који начин неће имати утицаја на остала тела која се баве тим питањем.

Доношење закона о Агенцији за борбу против корупције бити први корак на путу јачања интензитета борбе против тог кривичног дела, јер држава мора учинити све да смањи корупцију. Агенција која би требала почети са радом у јануару следеће године

бити ће надлежна за решавање сукоба интереса, контролу имовине функционера, надзираће спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, пратити и организовати рад државних органа у борби против корупције и вршити активну контролу финансирања политичких странака.

Агенција ће бити овлашћена да изрекне прекршјане мере како функционеру који је повредио закон, тако и државном органу који није поступио по налогу агенције. Предвиђено је да се изречене казне, које неће бити мале, односе на јавно објављивање да је одређени функционер прекршио закон, али и изрицање новчане казне. Закон о Агенцији за борбу против корупције, поред решавања сукоба интереса, регулисати ће и питање примања поклона, тако да функционер може примити поклон у вредности од пет одсто од просечне нето плате у Србији.

SINDIKAT PO MERI ČLANSTVA

U Medija centru u Beogradu 17.03.2008. g. je, u sklopu konferencije „Ujedinjavanje sindikata obrazovanja“ potpisan Sporazum o saradnji i udruživanju između Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine (NSPRV) i Sindikata obrazovanja Beograda (SOB). U sklopu konferencije o razlozima razlaza NSPRV sa Sindikatom „Nezavisnost“ i SOB sa Samostalnim sindikatom govorili su predstavnici ova dva sindikata; Ranko Hrnjaz, predsednik i Hadži Zdravko M. Kovač, potpredsednik NSPRV, i Drašković Dragan, predsednik i Slobodan Brajković, generalni sekretar SOB.

Potpisivanjem Sporazuma o saradnji i udruživanju, ove dve sindikalne organizacije stvaraju organizaciju koja je reprezentativna na nacionalnom nivou u delatnosti obrazovanja sa preko 15000 članova i otvaraju mogućnost da im pristupe i drugi sindikati prosvetnih radnika i školski sindikati. Kako su takvi slučajevi brojni i kako je velik broj sindikata nezadovoljnih odnosom centrala prema njihovim granama ili granskih rukovodstava prema sindikalnim organizacijama u školama i usta-

novama i zanemarivanjem drugih sektora u obrazovanju, očekuje se velik priliv novih članova.

Na ovaj način otvara se još jedna, rekao bih, istorijska prilika, da dođe do prekomponovanja snaga na sindikalnoj sceni Srbije, koja sasvim sigurno više nikad neće biti kao dosad. Očekuje se jače grupisanje, na jednoj strani sindikata javnih službi, a na drugoj preostalih industrijskih sindikata. Uostalom, to nije nikakva novina – to je model koji razvijene industrijske demokratije poznaju već više decenija. Ovaj model je prisutan i u sindikatima regiona, pa samim tim je izvesno da ima perspektivu i budućnost i kod nas. Koliki je ugled sindikata prosvete u Međunarodnoj konfederaciji sindikata (MKS) govori i činjenica da je predsednica ove najveće organizacije radnika na svetu predstavnica sindikata prosvete (EI), a brojni su slučajevi da su prosvetni radnici nosioci najvećeg broja aktivnosti i lideri sindikata zaposlenih u javnim službama (primeri iz Makedonije, Slovenije, Crne Gore, ...)

Odbor za koordinaciju i Predsedništvo Nezavisnih sindikata prosvetnih radnika Srbije u kon-

stituisanju će o svemu izvestiti i Internacionalu obrazovanja (EI) i Međunarodnu organizaciju rada i zatražiti članstvo u EI, a istovremeno osporiti reprezentativnost sada reprezentativnih sindikata prosvete i podneti zahtev za utvrđivanje sopstvene reprezentativnosti.

I ovom prilikom pozivamo i druge kolege da nam se pridruže ukoliko žele da koriste svoje pravo da upravljaju svojom organizacijom, da budu birani i da biraju svoje rukovodstvo, da doprinosu programskim i pregovaračkim platformama timova koji ih predstavljaju u kolektivnom pregovaranju i socijalnom dijalogu sa poslodavcem, da budu informisani o svim dešavanjima i aktivnostima, da druge informišu o svojim aktivnostima... Ukoliko oni, ipak, žele da ostanu u organizacijama koje same sebi biraju rukovodstvo, a članove tretiraju kao puke izvršioce njihovih naloga, izbor je na starim sindikatima. U svakom slučaju, dobro razmislite, jer ovakvih prilika nema mnogo i postoji mogućnost da se ceo proces vrati unatrag, što svakako nije u korist članova koje sindikati, navodno, zastupaju.

VOJVODANSKI SINDIKATI PRED UJEDINJENJEM

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine nastavlja niz aktivnosti na učvršćivanju sopstvene reprezentativnosti, ali i u ostvarivanju ciljeva koje je pred njega postavila Skupština Sindikata održana krajem 2007. godine. Nakon što su održani sastanci sa Sindikatom „Solidarnost“ i Ujedinjenim sindikatima Srbije „Sloga“, održan je i sastanak sa Konfederacijom sindikata Vojvodine. Konfederacija sindikata Vojvodine je registrovana od strane Ministarstva 22. maja 2007. godine, iako je zahtev za upis podnela još u septembru 2006. godine. Drugim rečima, ni put ove organizacije nije bio „posut ružama“, uostalom, kao ni put NSPRV, jedino što je NSPRV ipak uspeo period od registrovanja svesti na „kraći rok“ od nepuna tri meseca. Tema sastanka bila je mogućnost saradnje i objedinjavanja sindikalne scene u Pokrajini i Republici.

Sastanku su prisustvovali: predsednik Konfederacije - Sava Blagojević i koordinator Konfederacije za Novi Sad - Đorđe Valok sa saradnicima, a u ime NSPRV Hadži Zdravko Kovač, potpredsednik. Nakon sastanka sa prvim ljudima Konfederacije održan je sastanak sa Sindikatom kulture, članom Konfederacije i članovima Predsedništva Konfederacije, na kome se takođe razgovaralo o mogućnosti da se Konfederacija organizuje kao krovna organizacija dve grupa-

cije Federacije sindikata: sindikata javnih službi (budžetskih korisnika) i industrijskih sindikata. Postignut je konsenzus o načinu organizovanja sindikalne scene u Republici i Pokrajini i konstatovano da samo asimetričan model može dati odgovor na pitanje kako ubuduće treba da bude organizovana sindikalna scena u Srbiji.

I Konfederacija i NSPRV prihvataju ovaj model organizovanja, za koji imaju nameru da ga prošire i na nacionalni nivo. Već potpuno izvesne integracije NSRPV i Sindikata obrazovanja Beograda ocenjene su kao dobar način za ukрупnjavanje sindikalne scene, koji ne predstavlja smetnju razvoju, ni Konfederacije ni NSPRV. Šta više, ova integracija na granskom nivou omogućavaju da Konfederacija uskoro postane reprezentativna u većem broju granskih sindikata sa ciljem da se ostvari i sveukupna reprezentativnost. Sa zadovoljstvom je konstatovano da je sindikat kulture već reprezentativan i da je u toku zaključivanje kolektivnog ugovora za Grad Novi Sad, a da će i ujedinjenjem NSPRV i SOB i ovaj granski sindikat biti reprezentativan na nacionalnom nivou, pa samim time i ovlašćen da zaključuje Poseban kolektivni ugovor za delatnost obrazovanja.

U drugom delu sastanka, sastanku je prisustvovao i Đorđe Subotić, nekadašnji regionalni poverenik UGS za Novi Sad, što znači da su sastanku

prisustvovali svi nekadašnji nosioci aktivnosti i reprezentanti Sindikata „Nezavisnost“ u Vojvodini; Đorđe Valok je do pre godinu dana bio regionalni poverenik UGS „Nezavisnost“, Sava Blagojević, predsednik GS HNER „Nezavisnost“, a Hadži Zdravko Kovač, predsednik Pokrajinskog odbora UGS „Nezavisnost“ za AP Vojvodinu i predsednik GSPRS „Nezavisnost“. Svi su konstatovali da je neophodno tražiti novi put u sindikalnom organizovanju, a da je i ovaj sastanak korak napred u ostvarivanju tog cilja. Oko jedne stvari su se još nedvosmisleno usaglasili, a to je da nema povratka na staro, niti saradnje sa SSSS i UGS ukoliko ove organizacije ne postanu demokratski sindikati i nezavisni od poslodavca i države, što u ovom trenutku nisu. I Konfederacija i NSPRV će uložiti dodatne napore da se sindikalna scena ukupni, a podneće i zahtev za utvrđivanje reprezentativnosti sada, navodno, reprezentativnih centrala SSSS i UGS „Nezavisnost“ koje to sa svim izvesno u ovom trenutku nisu, već koriste zakonsku mogućnost terminske reprezentativnosti utvrđene na period od 3 godine, koja im upravo ističe ovih dana.

O svim daljim aktivnostima pravovremeno ćemo Vas obavestavati, a o sporazumu o saradnji i eventualnom udruživanju će raspravljati organi NSPRV, već na narednoj sednici.

UKRUPNJAVANJE SE NASTAVLJA

Nakon što je Izvršni odbor Nezavisnog sindikata prosvetnih radnika Vojvodine krajem februara usvojio predlog Sporazuma o saradnji i udruživanju i najviši organ Sindikata obrazovanja Beograda je prihvatio ovaj dokument. Naime, na sednici Predsedništva SOB-a, održanoj u četvrtak, 06. marta 2008. g., kojoj je prisustvovao i predsednik IO NSPRV, Ranko Hrnjaz, SOB je jednoglasno prihvatio predlog Sporazuma o saradnji i udruživanju u predloženom obliku. Na ovaj način stvorena je mogućnost pojavljivanja novog reprezentativnog sindikata u delatnosti obrazovanja na nivou Republike.

Javno potpisivanje Sporazuma o saradnji i udruživanju održano je u Medija Centru u Beogradu. Ovim Sporazumom dva sindikata postaju okosnica za dalje udruživanje na granskom nivou, koji se na ovaj način vraćaju u pregovarački proces sa Vladom Republike Srbije i resornim

ministarstvima prosvete, finansija i rada, upravo u najkritičnijem momentu, kada se očekuje donošenje seta novih školskih zakona, racionalizacije mreže škola i broja odeljenja i donošenje Zakona o platama u javnim službama. Prema Sporazumu, sindikati su u obavezi da u roku od 15 dana od dana potpisivanja formiraju Odbor za koordinaciju i zajedničko Predsedništvo na paritetnom principu i da otpočnu aktivnosti oko pripremanja Kongresa ujedinjenja. Nakon toga, uslediće i zahtev za članstvom u Internacionali obrazovanja.

Sporazumom mogu pristupiti i drugi sindikati ustanova obrazovanja i vaspitanja, bilo kao kolektiviteti ili kao pojedinačni članovi. Privremeni organi će pripremiti Statut i sva programska dokumenta, koja će usvojiti Kongres.

Zaključivanjem ovakvog sporazuma, NSPRV definitivno pobija sve argumente bivših kolega

iz „Nezavisnosti“ o navodno separatističkoj i autonomnaškoj ideji organizovanja NSPRV i na delu pokazuje da samo želi da sačuva specifičnost prosvete, prosvetnih radnika i prosvetnih institucija u Vojvodini, koje su, na kraju krajeva, i rondonačnici stvaranja prvih obučanih i organizovanih učitelja u Srba, a i šire na Balkanu (somborska Norma ove godine puni punih 230 godina kontinuiranog obučavanja učitelja na Balkanu), a i koje su prvog popečitelja (ministra) prosvete „pozajmile“ Matici. Šta više, NSPRV i SOB će učiniti dodatne napore da i centralna i južna Srbija dobiju adekvatne sindikalne organizacije sa centrima u Kragujevcu i Nišu i da se prosvetni radnici organizuju na najprirodniji način – onako kako je organizovano Ministarstvo prosvete.

Hadži Zdravko M. Kovač, prof.

SINDIKAT PO MERI STRUKE

NSPRV i SOB potpisali Sporazum o saradnji i udruživanju

B ez obzira na visoko sopstveno mišljenje o „svojim“ organizacijama, potpuno je jasno da u nedovršenoj tranziciji ni sindikati nisu pronašli najbolji način organizovanja, pa i samim tim i „otupili oštricu“ svoga delovanja prema poslodavcima. Neki od njih su ipak otišli korak dalje, ali ne dovoljno daleko da bi se takve organizacije mogle uopšte nazvati modernim i održivim sindikatima ili dovršenim organizacijama. Ništa bolja slika nije ni kad se radi o sindikatima zaposlenih u srpskoj prosveti. Od prvih pokušaja da se stvore alternativni moderni, demokratski i održivi sindikati, sada već davne 1989. godine, pa do danas, ovaj posao evidentno nije okončan.

Te 1989. godine učinjen je prvi pokušaj da se sindikati pretvore u demokratske organizacije, nezavisne od poslodavaca i države. Naime, tada je i osnovan prvi alternativni sindikat zasnovan na načelima dobrovoljnog članstva, koji je u tadašnjem Ministarstvu za rad, boračka i socijalna pitanja upisan pod imenom Samostalni sindikat radnika zaposlenih u obrazovanju APV. Povoljna okolnost i logika su nalagale pojavljivanje ovog sindikata, jer je u to vreme finansiranje obrazovanja bilo decentralizovano. Usledila je centralizacija školskih finansija i podržavanje imovine lokalnih samoprava i imovine pokrajina, pa je pokušaj prosvetnih radnika obesmišljen i rezultirao je povratkom dela „odbeglih ovčica u matično stado“, odnosno u, kako smo ga tada zvali, „državni sindikat“, koji je, menjajući ime u Samostalni, upravo anulirao pokušaj i potrebu, prvenstveno vojvodanskih prosvetara da se organizuju van sindikata koji je pod direktnim uticajem vlasti, ili bolje rečeno, tada vladajuće partije.

Usledio je period smanjenih aktivnosti vojvodanskih prosvetara koji su se okupili oko dva odbora Sindikata prosvetnih radnika Vojvodine (SPRV) – za osnovne škole i srednje škole. Drugi delovi obrazovnog sistema bili su još netaknuti „virusom demokratizacije“, sveta rada u sektoru obrazovanja. Od 1992. do 1996. SPRV i njegovi odbori, kao i 1992. organizovan GSPRS „Nezavisnost“ ne predstavljaju ni broičano, ni organizaciono nekog ko bi trebao zabrinuti prosvetne ili druge vlasti i sav tarifni suverenitet (pravo na pregovore) poseduje sindikat koji je uzurpirao naše ime – Samostalni sindikat radnika zaposlenih u obrazovanju, nauci i kulturi (u Vojvodini je tom sindikatu priključena i fizička kultura).

Godina 1996. je posebno značajna i gotovo sva je protekla u štrajkovima prosvetnih radnika Zapadnobačkog okruga, kojima su se povremeno priključivale kolege iz SPRV i pojedinačno nekoliko škola iz Centralne Srbije. Kraj te kalen-

darske godine doveo je do najvećeg ikad zabeleženog štrajka gotovo svih prosvetnih radnika i u gotovo svoj Republici, koji je „eksplodirao“ nakon raspusta u januaru i februaru 1997. godine. Na inicijativu SPRV stvara se Koordinacioni odbor alternativnih (nezavisnih) sindikata, u kome se, pored ovog sindikata, pojavljuju forumi: beogradskih osnovnih i srednjih stručnih škola, gimnazija, pojedinih gradskih asocijacija sindikata (Čačak, Pančevo, Kragujevac...) i dosta nevoljno GSPRS „Nezavisnost“, koji pokušava i tada da nametne svoju leadersku ulogu. Ovaj pokušaj „Nezavisnosti“ nije uspeo, jer je u tom trenutku to bio potpuno beznačajan sindikat, ali nažalost, ni kolege iz Koordinacionog odbora nisu odmakle mnogo dalje, iako su u vremenu koje je usledilo formirale Uniju sindikata prosvetnih radnika Srbije (USPRS). Nezadovoljni odnosima u SPRV, prosvetni radnici iz Zapadnobačkog i Severnobačkog okruga će u toku 1997. godine napustiti ovaj sindikat i formirati Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Vojvodine (NSPRV).

Sledeći period karakteriše ogorčena borba Samostalnog sindikata da zadrži ranije pozicije privilegovanog „državnog sindikata“, što čini 1997.g., između ostalog, i kroz promenu imena u Sindikat obrazovanja Srbije (SOS), pod kojim deluje i danas. USPRS ne uvažava kao najprihvatljiviji granski model organizovanja i organizuje se kao labava konfederacija neujednačenih oblika sindikalnog organizovanja (na jednoj strani pokrajinske organizacije SPRV, a na drugoj više opštinskih ulaznica sindikata). GSPRS „Nezavisnost“ pokušava elitističkim pristupom, navodno modernog i demokratskog sindikata, biti „pijemon“ sindikalnog udruživanja alternativnaca, ali mu to ne uspeva, bar ne u periodu do 2000. godine. Naime, te godine odluku o kolektivnom pristupanju Sindikatu „Nezavisnost“ donosi Skupština NSPRV i kolektivnim ulaskom NSPRV u GSPRS „Nezavisnost“ počinje uspon ovog sindikata do reprezentativnosti i punopravnog učešća u socijalnom dijalogu na svim nivoima.

U to vreme, dolaskom prve demokratske vlasti, umesto dotad neprikosnovenog pregovarača u liku SOS-a, stalno se pojavljuju i GSPRS „Nezavisnost“ i USPRS. Postoji pokušaj i sindikata prosvetnih radnika iz treće, nereprezentativne, sindikalne centrale – ASNS da dokaže reprezentativnost, što im ne uspeva, jer nikada nisu pokazali ni 2000 pristupnica. Dok su SOS i GSPRS „Nezavisnost“ od početka granski sindikati unutar centrala SSSS i UGS „Nezavisnost“, treći sindikat - USPRS nastupa samostalno, ali na kraju ipak donosi odluku o pristupanju nereprezentativnoj Konfederaciji slobodnih sindikata, sledeći zajedničke aktivnosti oko neuspešnih akcija u pokušaju da se i prosvetnim radnicima dodele besplatne akcije državnih javnih preduzeća. Izgleda da ni ovaj „brak iz interesa“ ipak nema šansu da uspe na duži rok.

Privatizacija društvenih preduzeća naprosto je „pomela“ industrijske sindikate i sindikalne centrale su pale na zabrinjavajuće mali procenat radnika koje okupljaju u svom sastavu. Pad članstva u industrijskim sindikatima nije se reflektovalo u broju predstavnika u organima sindikata, već je ostao isti ili se narušio na štetu grupe sindikata javnih službi. Padom broja članstva in-

dustrijskih sindikata, padao je i finansijski doprinos centrali, pa su sa pravom sindikati prosvete i javnih službi zahtevali veći udeo u odlučivanju i upravljanju sindikatom (tako je, npr. u UGS prosveta predstavljala više od četvrtine plaćajućih članova, a istovremeno imala zanemarljiv broj predstavnika u organima UGS-a). Nažalost, tome se nije udovoljilo, pa su, sa pravom, i u dužem periodu bili opravdano nezadovoljni. Odnosi između sindikata prosvete (i šire gledano svih javnih delatnosti) i industrijskih sindikata sve više su se pogoršavali. Slika je gotovo identična i u SSSS i u UGS „Nezavisnost“. Umesto da se veći značaj daje sindikatima prosvete, oni su sve više majorizovani i preglasavani, a njihov uticaj na odluke organa centrala je bio zanemarljiv.

Sindikalne centrale su se ipak pokazale u nečemu veštije od granskih sindikata – u tehnologiji vlasti. Ovo je neminovno dovelo do rastućeg nezadovoljstva u granskim sindikatima, pa su tako i sami granski sindikati pokušali da nađu svoj „novi put“. Tražeći za sebe način da se modernizuju, reorganizuju, decentralizuju i pretvore u održive organizacije, zajedno sa kolegama iz prosvetnih sindikata sa teritorije bivše Jugoslavije, pokrenuli su projekat „Jačanje sindikata prosvetnih radnika bivše SFRJ“. Sad je upravo vidljivo koliko je bilo važno da ovaj projekat uspe. Ne samo radi sindikata prosvete u Srbiji, već i drugih u regionu koji takođe muku muče sa svojim centralama i birokratizovanim i otuđenim rukovodstvom.

Osnovna pitanja koja su pokušali da razreše ovi sindikati bila su: odnos grane i centrale, odnos unutar grane i ono najvažnije – šta čini sindikate interesantnim za njihovo članstvo. Jasno je da nema ni lakih ni brzih odgovora, ali je bilo i vidljivo da centralama nije bilo važno da pomognu granama u ekspanziji da se ona nastavi, već su sve učinile da se ona zaustavi u odnosu na sindikate koje je dobro narušila erozija i za koje je uopšte pitanje da li se u ovakvom obliku mogu uopšte održati. Da bi zadržali svoje pozicije, pa i radna mesta u centralama, jedan deo rukovodstva obe centrale je inicirao sukobe unutar granskih sindikata, a prvenstveno sindikata obrazovanja, koji su

doveli do „pucanja“ unutar grana i neminovnih razlaza. Uzurpatorima upravljanja Sindikatом „Независност“ једино је било важно да у договору са SSSS имају узajамно признату репрезентативност и да им нико у нју не дира, јер она им гарантује плаћена места у управним и надзорним одборима државних агенција и завода, док је једном броју шефова гранских синдиката опстанакна том месту, уствари, и једина шанса да нешто раде, јер су предузећа из којих су дошли на ове позиције одавно „одувана“ ветром транзиције и више их нема.

Први је „подвукao ногу“ Синдикат образовања Београда и напустио Синдикат образовања Србије. Додуше, раније су SOS напустили предшколци и Синдикат универзитетских радника, али су се ове организације још увек задржале у Saveзу. Слично се десило и у „Независности“ – део просветара, и то окупљен око NSPRV „Независност“ је на својој Скупштини, одржаној у децембру 2007. године doneo одлуку да иступа из GSPRS „Независност“ и да ће убудуће деловати под старим именом.

У оба случаја – и код напуштања SOS-а од стране SOB-а и код напуштања GSPRS „Независност“ од стране NSPRV, уследиле су готово идентичне методе притисака да се чланство (и чланарина) сачува по сваку цену, као и да се оспори право ове две организације и на регистровање и на битисање на синдикалној сцени. Уследила су искључења legalно изабраних представника NSPRV и SOB, туžбе, претње и ucene, па čak и захтеви да се овим организацијама onemogućí ostvarivanje право на upis синдиката у Registar. Ово последње је посебно неприхватљиво, кад се зна да је председник Синдиката образовања Србије представник синдиката просвете Србије члан Одбора Panevropske структуре EI-ETUCE, dakle, представник свих синдиката просвете из Србије у овој организацији, а председник UGS „Независност“ члан Administrativnog одбора, dakle, visoki представник Међународне организације рада. Umesto да се ангажују на помоћи синдикатима које наводно представљају у међународним организацијама, и колега Pavlović и колега Čanak су krenuli толико далеко, да су захтевали од Министарства рада да забрани upis ових синдикат у Registar, што је у директној супротности са међународним конвенцијама и уставним правом svakог запосленог да се синдикално организује.

Лидери „Независности“ и Самосталног синдиката заборавају да се брак не може на силу сачувати, а да при растави брака имовина унета у брак припада супружницима и да се може делити само она заједно стечена. Они су hteli и још увек покушавају да, ако већ не могу задржати младу, задрже miraz и svу имовину. Ово им, на срећу, nije успело и обе ове организације су се консолидовале и kренуле према путу интеграција.

Потписивањем Споразума о сарадњи и удруживању, ове организације стварају организацију која је репрезентативна на националном нивоу у делатности образовања и отварају могућност да им приступе и други, nezadovoljni односом centrala према њиховим granama и гранског rukоводства према члановима, појединим организацијама и другим секторима у образовању. На овај начин отвара се и једна друга шанса, а то је да дође до prekomponovanja снага на синдикалној сцени Србије, која sasvim сигурно више никад неће бити као dosad. Очекује се jaче груписање, на једној страни синдиката јавних служби, а на другој preostалих индустријских синдиката. Uostalom, то nije никаква novina – то је model који развијене индустријске демократије познају већ више decenija. Овај model је присутан и у синдикатима regiona, па samим тим је izvesно да има perspektivu и budućnost и kod нас. Koliki је ugled синдиката просвете у Међународној конфедерацији синдиката (MKS) govori и činjenica да је predsednica ове najveće организације радника на свету представница синдиката просвете (EI).

Одбор за координацију и Председништво Независних синдиката просветних радника Србије ће о свему извести и Internacionalu образовања (EI) и Међународну организацију рада и zatražiti чланство у EI, а istovremeno osporiti репрезентативност сада репрезентативних синдиката просвете и podneti захтев за utvrđivanje сопствене репрезентативности.

Hadži Zdravko M. Kovač

Полазећи од потреба непосредног изражавања и усклађивања заједничких интереса запослених у школама/установама у образовном систему РС, а у циљу спровођења утврђених заједничких ставова и метода синдикалне борбе за њихово остваривање, овлашћени представници Независног синдиката просветних радника Војводине и Синдикат образовања Београда, закључили су

СПОРАЗУМ О САРАДЊИ И УДРУЖИВАЊУ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим споразумом Независни синдикат просветних радника Војводине (у даљем тексту: НСПРВ) и Синдикат образовања Београда (у даљем тексту СОБ) обавезују се на заједничку координацију својих ставова и активности у циљу остваривања радно-правне заштите, материјалних, социјалних и других интереса својих чланова, утврђивања репрезентативности, као и у циљу остваривања заједничких облика организовања и коришћења свих легитимних, легалних и демократских облика синдикалне борбе.

Члан 2.

Заједнички ставови и активности, у смислу члана 1. овог споразума, односе се на: преговоре и колективно уговарање са послодавцем, односно са Владом Републике Србије,

- организацију и спровођење свих облика синдикалне борбе,
- изјаве и саопштења преко средстава информисања,
- однос према другим синдикатима који нису потписници овог споразума,
- припрему конгреса уједињења

2. ОРГАНИ КООРДИНАЦИЈЕ И ОДЛУЧИВАЊА

Члан 3.

У циљу ефикасније координације заједничких активности и спровођења заједничких ставова, у смислу овог споразума, НСПРВ и СОБ формираће следеће органе заједничке координације:

- Одбор за координацију и
- Председништво одбора за координацију.

Члан 4.

Одбор за координацију активности синдиката сачињаваће по 5 (пет) представника НСПРВ и СОБ по паритетном принципу, именованих од надлежних органа.

Председништво Одбора за координацију чине по два представника НСПРВ и СОБ из састава Одбора који бира Одбор за координацију из свог састава.

Председник Одбора за координацију по функцији је члан Председништва и председава Председништром.

3. НАЧИН ОДЛУЧИВАЊА

Члан 5.

Органи одређени овим Споразумом могу пуноважно одлучивати ако седници присуствује најмање половина чланова из сваке организације, а одлуке се доносе већином гласова сваке организације.

Одлуке донете, од стране органа из става 1 овог члана, су обавезујуће за органе синдиката из овог Споразума.

На седницама Одбора за координацију утврђују се предлози заједничког деловања и доносе одговарајуће одлуке.

На конститутивној седници Одбор за координацију именује и чланове Председништва Одбора за координацију, као свог извршног органа.

Седницама органа из овог Споразума председаваће колективни орган, односно председник и заменик председника тог органа.

Начин рада Одбора за координацију и Председништва ближе ће се уредити Пословником о раду.

Члан 6.

Органи одређени овим Споразумом се конституишу у року од 15 дана од дана потписивања овог Споразума.

Члан 7.

Овај Споразум се закључује на неодређено време од стране овлашћених представника синдиката.

Члан 8.

Измене и допуне овог Споразума може предложити Одбор за координацију, а на предлог Председништва одбора.

Члан 9.

Овом Споразуму могу потписати и други синдикати образовних и васпитних установа уколико прихвате облике сарадње из овог Споразума.

У Београду, 17. 03. 2008. године

ВИШЕ ВРЕДИ ШАКА ВЛАСТИ НЕГО ВАРИЋАК ПАМЕТИ

Уишчекивању бољег образовања које ће наступити након реформе школства, ми, просветни радници, помало постајемо прегажени временом и све мање се сналазимо у новом систему... Не, није у питању то што сви баш нисмо обучени да користимо компјутер, јер се обучавамо и у томе, мало теже од деце, али иде некако... У питању је ипак нешто друго.

Давно су установљени коефицијенти наших плата према школској спреми, помирили смо се са тим да, иако радимо исти посао, професори у односу на наставнике имају знатно веће плате, схватили смо и да су наше колеге са учитељским факултетом стручњаци за све предмете, у недостатку правих стручњака, и да, иако из године у годину мењају предмете које предају, од физике, математике, историје, географије... њихов рад мора бити плаћен више од наставничког. Ипак, једно не схватамо, ама баш никако – како то да апсолвенти (неки су то годинама са 7,8 неположених испита) могу бити плаћени као професори? Која је то уредба и који локални моћник старији од закона и факултетских професора?

Директори, у спрези са политичким партијама, тако из године у годину примају те своје партијске колеге, учитеље, апсолвенте и пошто се узајамно слушају и поштују, то „врзино коло“ се не распадиће... Овако вероватно није у већим градовима, али у мањим срединама заиста „шака власти“ вреди више и од закона и дипломе.

Захваљујући овоме, дешава се да васпитач без радног искуства, примљен на одређено време, буде заменик директора, а то колектив и не зна, да наставници са 25 година стажа не добију одељенско старешинство, а добијају га апсолвенти примљени на одређено време... И много сличних ствари које просветне инспекције не виде, јер траже од „правих стручњака“ припреме, поене са семинара, лекарска уверења, пошто ови други све то не морају, јер су примљени на одређено, они дакле само директора слушају и за њега гласају кад је време реизбора, а деца коју они уче нису брига друштва, ни инспекције.

Желимо да верујемо да ће ово неко прочитати и да има умних и моћних људи који могу разумети нашу болку и помоћи нам да је преболимо, јер ми заиста волимо свој посао и радимо га с љубављу.

ЧЕМУ НАС УЧЕ ШТРАЈКАЧИ

Када је реч о штрајку у правосуђу, изгледа да га је министар правде потцењено. На овом случају још једном се потврдило да је много лакше на проблеме указивати, него их решавати. Грдно се варају они који мисле да су штрајкови код нас одраз демократије друштва, односно развоја демократских односа. Ја бих рекао да су више одраз чињенице да нам недостају способни људи који ће на време уочавати проблеме и настојати да нађу решења, без штрајка. Зар је морало да дође до штрајка, да би администрација у правосуђу поправила свој материјални положај? Да ли ће ко, због овог или неког другог штрајка, бар морално да буде одговоран?

Да ли генератор штрајка, поред борбе за материјалну егзистенцију, није у чињеници да постоје огромне разлике у платама између оних који се финансирају из буџета?

Неким су само додаци на плату далеко већи од плате огромног броја оних који је примају из буџета. Очигледно је да је код нас много важније где радиш, него како радиш. Док се, бар делимично, не отклони ова аномалија, изгледа да ће штрајкова бити све више. Нека нам све ово што се дешава са штрајковима буде поука за будућност, јер се нови штрајкови најављују.

Наша пракса јасно показује да се материјални положај запослених у појединим областима може побољшати само путем штрајка. Пример за то су здравство, просвета и неке друге области. Само пензионери, као далеко највећа популација, овим путем не могу да остваре своје захтеве и ако су оправдани. Они су, већином, с обзиром на своје године, предоређени за нешто друго, а не за штрајк. Међутим, вероватно ће се и они досетити како да остваре своје оправдане захтеве.

Нека им, као пример, послуже Роми. Они су, сада, парламентарна странка. А то за остваривање неких права много значи. Можда ће и пензионери моћи да остваре своје оправдане захтеве када постану парламентарна странка. Тада би могли, нпр., да врше опструкцију рада Скупштине ако се не удовољи њиховим оправданим захтевима (слично као сада ЛДП). А парламентарни избори су на прагу.

Срђа Говедарица

ТИШИНА, НИСТЕ У ШКОЛИ

Пре извесног времена у „Политици“ је објављен текст о петнаестогодишњој девојчици која је често бежала са часова и у чијем случају мере које су тим поводом предузеле школске власти нису уродиле плодом. Из тог разлога девојчица се нашла пред судијом за малолетне деликвенте који јој је изрекао казну од месец дана боравка у поправном дому. Место дешавања није Србија, већ Немачка, чијем стандарду и начину живота у многим областима стремимо.

Ја сам родитељ једног београдског основца. У одељењу у коме је моје дете проблеми са дисциплином јавили су се одавно, али је настава већим делом могла неометано да се одвија. Међутим, сада смо већ пред завршним разредом и ситуација је таква да настава не може нормално да се одржи на, слободно могу рећи, 70 одсто часова. Разговор ученика је толико гласан да бисте, слушајући тонски запис часа, помислили да је направљен на одмору. Предавања могу да чују само ученици који седе у првим клупама. Ми, родитељи, захтевали смо од школе оштрије мере према ученицима који најчешће праве неред на часу, али бојим се да је основној школи одузета могућност да реагује како би требало. Избацивање са часа, као казна, одавно је укинута, избацивање из школе због јединице из владања такође. Пошто су виновници, како испада, махом лоши ученици, понадали смо се да ће понављати, па ћемо се бар тако ослободити беде, али... Понављачи угрожавају рејтинг школе, тако да на крају године све јединице постану поклоњене двојке.

О каквој реформи школе ми причамо када је деца онемогућено да прате наставу? Држава није у стању да у основним школама обезбеди нормалне услове за рад, јер њени службеници – професори немају делотворне механизме којима би одржали дисциплину на часовима.

А бежање са часова? За разлику од случаја са почетка текста, овде то никога превише не узбуђује. Казна за неколико десетина (нисам сигурна који је максимум) неоправданих је јединица из владања са којом ученик неометано завршава разред! Овде ученици запале школу – и ником ништа. Гурну наставницу низ степенице, и опет ником ништа. Силују другарицу из разреда... Највише што овим ученицима може да се догоди то је та фамозна јединица из владања која повлачи евентуалну промену школе, ако родитељи дотичних на то пристану.

Какав су пример ови случајеви другим ђацима? Деца, која у основној школи почине дело које помало има и елементе кривичне одговорности дат је на неки начин имунитет. Зато паљевина у ОШ „Раде Кончар“ не би требало никог да изненади. Држава жмури пред деликвентним понашањем у школама. Све се своди на бесконачне разговоре проблематичних ђака са психолозима или педагозима који, нажалост, у овој ситуацији имају мало учинка. Казне за прекршаје у основној школи су преблаге. Родитељску небригу нико не санкционише. Професори, а нарочито директори школа немају смелости да укажу на најодговорнијег за ову ситуацију, а то је Министарство просвете (актуелно и низ претходних). Све звони на узбуну, одговорни из Министарства ћуте.

Колико је ауторитет школе срозан најбоље илуструје случај из једног београдског дома здравља, где ученик опомиње своје прегласне другове: „Тишина, нисте у школи“.

Бојана Пејровић

ŠKOLA OD IZUZETNOG ZNAČAJA

FILOLOŠKA GIMNAZIJA „DEŽE KOSTOLANJI” SUBOTICA

O NAMA

Osnivanje gimnazija za talentovane učenike pokrenuo je Mađarski nacionalni savet tokom 2002. godine. U saradnji sa subotičkom samoupravom, izradio je i akcioni plan za osnivanje novih škola u Vojvodini. Predloženo je da se osnuje gimnazija za talentovane učenike prirodno-matematičkog usmerenja u Senti u kojoj bi se nastava odvijala na mađarskom jeziku, srednje medicinske škole u Senti (od postojećih devet isturenih odeljenja Srednje medicinske škole iz Zrenjanina) i Filološke gimnazije “Deže Kostolanji” u Subotici. Predlog o osnivanju dve nove gimnazije i jedne medicinske škole u Senti i Subotici podržao je i Odbor za obrazovanje, nauku, kulturu, omladinu i sport Skupštine APV, a Odluku o osnivanju donela je Skupština AP Vojvodine 22. aprila 2003.

Naša gimnazija je osnovana s ciljem da obezbedi vrhunsko obrazovanje za učenike mađarske manjine sa ovih prostora, koje bi im omogućilo bolju prohodnost ka jezičkim fakultetima.

Gimnazija je koncipirana po uzoru na gimnazije za talentovane učenike. Od septembra 2004. godine, nalazi se u novoj i moderno opremljenoj zgradi. Razredi su formirani sa optimalnim brojem učenika – u odeljenju ih ima najviše do 24.

Principi i metode obrazovanja i vaspitanja su:

- kvalitetna dogradnja na tradicionalne metode učenja – bez dodatnog opterećenja učenika;
- razvijanje produktivnog mišljenja, a ne učenje radi reprodukovanja naučenog;
- primena, a ne provera naučenog;
- svestrana asocijacija, tragalaštvo i kauzalnost, umesto deformisanog reprodukovanja stvarnosti;
- obrazovanje koje se bazira na potrebama i interesovanju učenika kao i na podsticanju njihove inicijative i međusobne saradnje;

- prepoznavanje i rešavanje konkretnih problema;
- razvijanje kritičkog mišljenja, umesto slepog prihvatanja;
- podsticanje na promišljanje o mogućem, umesto pukog usvajanja poznatog.

Raspolažemo sa najsavremenijim prostorom i opremom - četiri jezičke laboratorije, sa kabinetom za informatiku i laboratorijama za fiziku i hemiju. Televizori, video i DVD aparati, kasetofoni, video bim, grafoskopi, laptop, savremene table kao i 70 kompjutera sa stalnom Internet vezom stoje na raspolaganju učenicima.

Učenik je u središtu obrazovno-vaspitnog rada, što podrazumeva da škola, pored obrazovnog razvoja, prati i celokupan razvoj ličnosti učenika.

ŠKOLSKI PLAN I PROGRAM

Okosnicu rada naše škole čini savremena nastava jezika. Radi ostvarenja toga cilja, obezbeđeni su visokostručni nastavni kadar i savremena nastavna sredstva. Prvi strani jezik je zastupljen sa pet, a drugi sa tri časa nedeljno.

Nastava se odvija u jezičkim laboratorijama, po malim grupama. Od drugog razreda, učenici biraju treći strani jezik, koji se realizuju sa po dva časa nedeljno. Trenutno, kao treći jezik, učenici mogu birati francuski ili španski jezik.

Na časovima jezika i informatike, razredi se dele na grupe.

ŠKOLE OD IZUZETNOG ZNAČAJA

Filološka gimnazija “Deže Kostolanji” u Subotici, kao i; Gimnazija “Jovan Jovanović

Zmaj” u Novom Sadu, “Karlovačka gimnazija”, Gimnazija “Boljai” u Senti, Gimnazija “Jan Kolar” u Bačkom Petrovcu, OŠ i Gimnazija “Petro Kuzmjak” u Ruskom Krsturu,

Gimnazija “Borislav Petrov Braca” u Vršcu, Škola za dizajn “Bogdan Šuput” i Baletska škola u Novom Sadu, proglašene su za škole od izuzetnog značaja za Vojvodinu. Ova laskava titula školama osigurava i poseban status. Poseban položaj se pre svega ogleda u dodatnim finansijskim sredstvima koja se izdvajaju iz pokrajinskog budžeta, ali i iz drugih izvora.

Zakon o srednjim školama predvideo je ovu mogućnost, koja je krajem 2005. godine prvi put i primenjena u Vojvodini.

Učenici koji završe ove škole nemaju povlašćen položaj prilikom upisa na fakultete, ali na prijemne ispite idu sa predznakom da su završili školu od izuzetnog značaja.

„ KOSZTOLÁNYI DEZSŐ NYELVI GIMNÁZIUM”

Tel/Fax: + 381 (0) 24/524-785, 670-860

e-mail: office@nyelvigim.edu.yu

ЗАРАДЕ СЕ ОПОРАВЉАЈУ?

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у фебруару 2008. године, износи 43218 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у јануару 2008. године, номинално је већа за 9,88%, а реално је већа за 9,22%. Просечна зарада у Војводини, исплаћена у истом месецу 2008. године, износи 44394 динара.

У односу на просечну зараду исплаћену у јануару 2008. године, номинално је већа за 12,78%, а реално је већа за 12,00%.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у фебруару 2008. године, износи 30982 динара. У односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у јануару 2008. годи-

не, номинално је већа за 9,75%, а реално је већа за 9,10%. Просечна зарада без пореза и доприноса у Војводини, исплаћена у истом месецу 2008. године, износила је 31787 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у јануару 2008. године, номинално је већа за 12,58%, а реално је већа за 11,80%.

	Просечна зарада		Индекси номиналних зарада		Просеч. зарада без пореза и доприноса		Индекси номиналних зарада без пореза и доприноса	
	II 2008	I-II 2008	II 2008/I 2008	I-II 2008/I-II 2007	II 2008	I-II 2008	II 2008/I 2008	I-II 2008/I-II 2007
Република Србија	43218	41269	109,88	119,65	30982	29602	109,75	119,98
Централна Србија	42787	41049	108,82	118,61	30687	29455	108,71	118,99
Војводина	44394	41868	112,78	122,52	31787	30002	112,58	122,69
Град Београд	52900	50974	107,85	116,67	37839	36513	107,54	116,91
Град Нови Сад	52260	48176	118,51	120,02	37329	34441	118,29	120,16

Период фебруар 2007 - фебруар 2008. За годину дана реалан раст око 8%

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у фебруару 2008. године, у односу на просечну зараду исплаћену у фебруару 2007. године, но-

минално је већа за 22,71%, а реално је већа за 8,31%.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у фебруару

2008. године, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у фебруару 2007. године, номинално је већа за 22,81%, а реално је већа за 8,39%.

Период јануар-фебруар 2007 - јануар-фебруар 2008.

Просечна зарада у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар - фебруар 2008. године, у односу на просечну зараду исплаћену у периоду јануар

- фебруар 2007. године, номинално је већа за 19,65%, а реално је већа за 6,07%.

Просечна зарада без пореза и доприноса у Републици Србији, исплаћена у периоду јануар

- фебруар 2008. године, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у периоду јануар - фебруар 2007. године, номинално је већа за 19,98%, а реално је већа за 6,37%.

Цене веће, плате краће

Инфлација је у Републици у фебруару износила 0,7% у поређењу са јануаром. Цене на мало роба и услуга у Републици Србији у фебруару 2008. године у односу на претходни месец (цене роба више су за 0,8%, а цене услуга за 0,5%). У фебруару 2008. године у односу на децембар 2007.

године цене на мало повећане су за 1,6%.

Раст цена био је највећи у сегменту пољопривредних производа - 2,5%, следе индустријски прехранбени производи који су у просеку поскупели за 0,8%, при чему је посебно забележено повећање цене брашна и мљених производа.

Трошкови живота у Републици Србији у

фебруару 2008. године у односу на претходни месец у просеку су виши за 0,6%. У фебруару 2008. године трошкови живота повећани су за 1,4% у односу на децембар 2007. године. Разлика између индекса цена на мало и индекса трошкова живота је последица различитог утицаја раста цена појединих артикала на формирање ових индекса.

Куповна моћ знатно мања

Куповна моћ у јануару је била знатно мања него у децембру, а месечна нето зарада била је довољна за покриће минималне, али не и просечне потрошачке корпе. У јануару је за покриће просечне потрошачке корпе било потребно издвојити 1,08, а за покриће минималне корпе 0,68 просечне нето зараде. Просечна потрошачка корпа износила је 30.468,5 динара и у односу на претходни месец је поскупела за 1,2 одсто, а минимална је износила 19.250 и поскупела је за 1,4 одсто. У исто време, просечна исплаћена нето зарада била је 28.230 динара и мања је за 18 одсто него у децембру. Најнижи животни стандард имају грађани Зајечара и Ваљева, утврђено је током јануара. Куповна моћ изнад просека Републике, мерена кроз обе потрошачке корпе, регистрована је у Панчеву, Београду, Новом Саду, Сремској Митровици, Зрењанину и Смедереву, а испод просека у Ужицу, Суботици, Крагујевцу, Шапцу, Нишу, Лесковцу, Краљеву, Зајечару и Ваљеву.

Месец-година	Прос. мес. зарада по запосленом у Реп. (без пореза и доприноса)	Потрошачка корпа у Републици		Однос потрошачке корпе и зараде	
		Просечна	Минимална	(3:2)	(4:2)
1	2	3	4	5	6
2007.					
јануар	24.122	26.496,59	16.272,47	1,10	0,67
фебруар	25.228	26.750,98	16.568,18	1,06	0,66
март	25.960	26.811,61	16.576,11	1,03	0,64
април	26.632	27.357,00	17.010,11	1,03	0,64
мај	26.981	27.612,65	17.280,39	1,02	0,64
јун	27.882	27.617,53	17.361,18	0,99	0,62
јул	27.752	27.524,02	17.202,50	0,99	0,62
август	28.143	28.789,42	18.300,40	1,02	0,65
септембар	28.161	29.345,16	18.910,80	1,04	0,67
октобар	28.720	29.389,71	18.659,78	1,02	0,65
новембар	29.373	29.687,72	18.668,99	1,01	0,64
децембар	34.471	30.109,68	18.991,52	0,87	0,55
Индекс XII 2007/ XII 2006	121,9	114,9	116,8		
2008.					
јануар	28.230	30.468,49	19.250,13	1,08	0,68
Индекс I 2008/ XII 2007	81,9	101,2	101,4		

KO MOŽE DA BUDE PREUZET U ŠKOLU?

PITANJE: Da li je poslodavac dužan da sa svim zaposlenim zaključi ugovor o radu?

ODGOVOR: Sa zaposlenim u oblasti obrazovanja, kulture i socijalne zaštite koji su zasnovali radni odnos odlukom ili rešenjem do 1. jula 2006. godine, kao dana stupanja na snagu Zakona o državnim službenicima, zaključuje se ugovor o uređivanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti iz člana 278. Zakona o radu.

S obzirom da je stupanjem na snagu Zakona o državnim službenicima („Sl. glasnik RS“, br. 79/05, 81/05 i 83/05) prestao da važi član 23. Zakona o javnim službama („Sl. glasnik RS“, br. 42/91 i 71/94), na ustanove u oblasti obrazovanja, kulture i socijalne zaštite, u pogledu prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih primenjuju se odredbe Zakona o radu („Sl. glasnik RS“, br. 24/05 i 61/05), ako zakonom nije drukčije određeno.

U skladu sa članom 278. Zakona o radu, poslodavac je dužan da sa svim zaposlenim koji je zasnovao radni odnos do dana stupanja na snagu ovog zakona, a nema zaključen ugovor o radu, zaključi ugovor o uređivanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti, koji sadrži elemente iz člana 33. stav 1. ovog zakona, osim iz tač. 4-8. ovim ugovorom se ne zasniva radni odnos, već samo utvrđuju prava i obaveze iz radnog odnosa.

Prema tome, Zakonom o radu je utvrđena obaveza poslodavca da zaključi ugovor o uređivanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti sa zaposlenima koji su zasnovali radni odnos odlukom i rešenjem do dana stupanja na snagu ovog zakona, a nemaju zaključen ugovor o radu. Sa zaposlenima koji su zasnovali radni odnos ugovorom o radu, iako je po važećim propisima trebalo da zasnuju radni odnos rešenjem, poslodavac ne zaključuje ugovor o uređivanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti. Aneks ugovora, odnosno izmenu pojedinih ugovorenih uslova, poslodavac može da ponudi zaposlenom ako je došlo do izmene uslova rada utvrđenih ugovorom o radu i to samo u slučajevima utvrđenim Zakonom, odnosno opštim aktom ili ugovorom o radu (član 171. Zakona), te se i u konkretnom slučaju aneks ugovora može ponuditi zaposlenom samo ako su ispunjeni propisani uslovi.

Ugovor o radu je zaključen kada ga potpišu zaposleni i direktor ili zaposleni kojeg on ovlasti, odnosno preduzetnik.

Prema članu 30. stav 2. Zakona o radu („Sl. glasnik RS“, br. 24/05 i 61/05), ugovor o radu zaključuju zaposleni i poslodavac. Smatra se da je ugovor zaključen kada ga potpišu zaposleni i direktor, odnosno preduzetnik. U pravnom licu ugovor o radu može da potpiše, osim direktora, i zaposleni koga on ovlasti.

Prema članu 5. stav 2. Zakona, poslodavac je domaće ili strano pravno ili fizičko lice koje zapošljava ili radno angažuje jedno ili više lica. Pod pravnim licem podrazumeva se svaki oblik organizovanja koji u smislu zakona ima svojstvo pravnog lica i kao takvo je upisano u Registar.

Prema tome, u konkretnom slučaju ugovor o radu zaključuju zaposleni i direktor pravnog lica koje je registrovano u Agenciji za privredne registre Republike Srbije, odnosno zaposleni koga on ovlasti.

PITANJE: Da li predškolska ustanova ili osnovna škola imaju pravo da naplaćuju od roditelja pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa za decu u godini pred polazak u osnovnu školu?

ODGOVOR: Članom 89. stav 4. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04 i 79/05) propisano je da je pohađanje pripremnog predškolskog programa besplatno, a odredbom člana 142. stav 1., tačka 1) Zakona da se u budžetu Republike obezbeđuju sredstva za ostvarivanje pripremnog predškolskog programa u godini pred polazak u školu – u trajanju od četiri sata dnevno.

Iz navedenih odredbi Zakona proizilazi da ne postoji zakonski osnov da predškolska ustanova naplaćuje od roditelja troškove ostvarivanja pripremnog predškolskog programa, jer se ta sredstva obezbeđuju iz republičkog budžeta.

PITANJE: Ko razmatra izveštaj o realizaciji ekskurzije i kome se podnosi prigovor na ostvarivanje programa ekskurzije?

ODGOVOR: Pravilnikom o izmeni Pravilnika o nastavnom planu i programu obrazovanja i vaspitanja („Prosvetni glasnik“, broj 7/06), propisano je izvođenje ekskurzija, izleta, zimovanja, letovanja i kampa. Između ostalog, propisano je da se izveštaj o izvođenju ekskurzija, izleta, zimovanja, letovanja i kampa podnosi direktoru, sa ocenom o izvođenju i kvalitetu pruženih usluga.

Izveštaj se dostavlja savetu roditelja i nastavničkom veću radi razmatranja, a školskom odboru radi razmatranja i usvajanja.

Ukoliko se prilikom razmatranja izveštaja o realizaciji ekskurzije oceni da nije realizovan predviđeni program ili da turistička agencija nije ispo-

štivala ugovorne obaveze, škola je dužna da u roku od 8 dana od završetka putovanja podnese prigovor agenciji koja je realizovala putovanje i da o tome obavesti Ministarstvo prosvete i sporta i Ministarstvo trgovine, turizma i usluga.

Napominje se da je odeljenski starešina dužan da upozna roditelje sa izveštajem o izvođenju ekskurzija na roditeljskom sastanku.

PITANJE: Iz koje ustanove i ministarstva zaposleni može da bude preuzet u školu?

ODGOVOR: Odredbom člana 121. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 i 101/05) propisano je da na osnovu sporazuma o preuzimanju zaposleni može biti preuzet iz ustanove ili iz Ministarstva.

Pod ustanovom, u smislu ovog člana, smatraju se ustanove u predškolskim, osnovnom i srednjom obrazovanju i vaspitanju, navedene u članu 29. Zakona.

U smislu Zakona, pod Ministarstvom se smatra Ministarstvo prosvete i sporta.

Stoga, zaposleni može biti preuzet u školu iz ustanova (dečjih vrtića, osnovne škole, osnovne škole za obrazovanje odraslih, osnovne muzičke, odnosno baletske škole i osnovne škole za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i srednjih škola – gimnazije, stručne škole, mešovite škole, umetničke škole, srednje škole za obrazovanje odraslih i srednje škole za učenike sa smetnjama u razvoju) i iz Ministarstva prosvete i sporta.

PITANJE: Da li se za izradu magistarskog rada može odobriti plaćeno odsustvo?

ODGOVOR: Članom 18. stav 1. Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u osnovnim i srednjim školama i domovima učenika („Službeni glasnik RS“, br. 86/05), između ostalog, propisano je da zaposleni ima pravo na neplaćeno odsustvo, i to: za doškolavanje, izradu magistarskog rada, doktorske disertacije i učešća u naučnoistraživačkom projektu.

Saglasno navedenom, za izradu magistarskog rada direktor škole može zaposlenom da odobri neplaćeno odsustvo. Zaposlenom koji koristi neplaćeno odsustvo miruju prava i obaveze iz radnog odnosa, uključujući i pravo na platu.

PITANJE: Ko podnosi prijavu direktoru u slučaju neprimernog ponašanja zaposlenih prema učeniku?

ODGOVOR: Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04 i 62/04), članom 95. stav 2. propisano je da učenik, njegov roditelj, odnosno staratelj može da podnese prijavu direktoru škole u slučaju neprimernog ponašanja zaposlenih prema učeniku u roku od 15 dana od nastupanja slučaja.

Stavom 4. istog člana Zakona propisano je da je zaposleni u ustanovi dužan da prijavi direktoru, odnosno organu upravljanja kršenje prava deteta, odnosno učenika.

Saglasno iznetom, zaposleni u ustanovi je dužan da prijavi kršenje prava deteta, a učenik odnosno njegov roditelj ili staratelj može da podnese prijavu zbog neprimernog ponašanja zaposlenih prema učeniku.

Napominje se da je direktor dužan da o prijavi roditelja odluči u roku od 15 dana od dana prijave prijave.

PITANJE: Kako organizovati blok nastavu u području rada elektrotehnika u srednjim stručnim školama?

ODGOVOR: Ministarstvo prosvete je razmotrilo Vaš dopis broj 260 od 22.06.2007. godine u kome tražite stručno mišljenje u vezi blok nastave u području rada elektrotehnika u srednjim stručnim školama.

S tim u vezi Vas obavestavamo da je, Pravilnikom o izmenama i dopunama Pravilnika o nastavnom planu i programu za sticanje obrazovanja u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju u stručnoj školi za područje rada elektrotehnika („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, broj 3/03) propisan broj časova i način realizacije blok nastave.

Nastavu u bloku moguće je realizovati na dva načina: u toku ili na kraju školske godine. Vreme, mesto i način realizacije blok nastave definiše se Godišnjim programom rada škole.

Ako se blok nastave realizuje u toku školske godine tako da učenici rade u prepodnevnoj smeni a nastavnik u popodnevnoj, potrebno je časove blok nastave predvideti na nedeljnom nivou i definisati iz u rešenju o strukturi 40-časovne radne nedelje.

Ako se blok nastave realizuje na kraju školske godine, van školskih laboratorija i radionica (u preduzećima, servisima, elektranama i sl.), časovi blok nastave mogu se definisati na godišnjem nivou u rešenju o strukturi 40-časovne radne nedelje.

МАЛИ ГЕНИЈЕ

Бразилске правнике шокирала је вест да је осмогодишњак успео да положи пријемни испит за правни факултет Универсидаде Паулиста. Њихово удружење саопштило је да резултат који је остварио Жоао Виктор Портелињо представља велико упозорење да неке високе школе имају исувише ниске стандарде.

“Ако се потврди да је то истина, Министарство образовања требало би одмах да интервенише и испита све околности у вези са тим пријемним испитом”, рекао је члан Удружења правника Мигел Канкадо.

Жоао Виктор похадја пети разред основне школе, након што је већ прескочио два разреда, а његова мајка тврди да је нормалан дечак. “Он је врло вредан, воли да учи и да чита, али се забавља као сва остала деца и има доста пријатеља. У сваком случају, није неки усамљени геније”, рекла је она.

Управа Универсидаде Паулиста саопштила је да упркос томе што је Жоао положио пријемни испит, ипак неће моћи тако брзо и да се упише на факултет. Мораће најпре да заврши основну и средњу школу. Представници факултета ипак тврде да је његов успех изузетан, ако се узму у обзир године.

Жоао каже да му је сан да једног дана постане судија Федералног суда, а за пријемни се припремао седмицу дана.

ЗАЛЕПИО СЕ ЗА КРЕВЕТ ДА НЕ БИ ИШАО У ШКОЛУ

Да би избегао повратак у школу након божићних и новогодишњих празника, један десетогодишњи дечак из мексичког града Монтереја индустријским леком залепио је шаку за арматуру свог кревета. “Нисам знао како да избегнем одлазак у школу, а учинило ми се да је најбољи начин за то да се залепим за кревет. Уживао сам на распусту и све бих урадио само да мало продужим одмор”, рекао је дечак Дијего.

Његова мајка је покушавала да га одлепи од кревета, али није успела, па је позвала Хитну помоћ. Лекари су уз помоћ специјалног раствора на крају одвојили дечакову десну руку од оgrade кревета. Након “акције спасавања”, Дијегу је дозвољено да мало гледа цртане филмове, али је на крају уз велико кашњење ипак морао да оде у школу.

БЕЗ ГРЉЕЊА

У време када многе америчке образовне институције званичним забранама покушавају да се боре против међусобних туча и злостављања ученика, школа Џулијен у Оак Парку, Илиноис, одлучила је да ђацима ускрати право на исказивање нежности и пријатељства. Директорка школе Викторија Шартс донела је указ који се ученицима забрањује да се грле и љубе по школским ходницима. Новинарима локалних медија директорка је рекла да су загрљаји много “примернији аеродромима и породичним окупљањима него школи”. Додатни разлог је настојање да се омогући лакше кретање ученика и наставног особља кроз ходнике, које су отежавали ученици који се грле и љубе за време одмора између часова.

Изабела Милер, ученица шестог разреда, изјавила је да се не слаже с одлуком директорке, а слично мисли и њен отац. Шартс се слаже да је загрљај “руковање из срца”, али каже да неки од загрљаја и нису били тако невини, с обзиром да су најчешћи били они између дечака и девојчица.

ЦРВЕНКАПИЦА НАВИЈА ЗА ДИНАМО

Популарна Црвенкапица из познате дечије приче у хрватским читанкама за шести разред основне школе постала је “Плавокапица” која с поносом на глави носи и знак Динамовог грба, пише штампа у Загребу. Осим тога у новој верзији Црвенкапице, неименована шума кроз коју главна јунакиња носи колаче својој баки, замењена је максимирском, а вук који је хтео да је поједи, сада је постао њена симпатија.

Модернизован верзија ове бајке наљутила је неке родитеље из Далмације који хрватским медијима пишу протесте зато што “Црвенкапица навија за Динамо”. Реч је о приповетки “Црвенкапица с плавом капицом” познатог књижевника Паје Канижаја који је причу о јунакињи одлучио да приближи данашњим “клинчица”, модернизовао приповетку и унео нове детаље.

Црвенкапица у приповетки шета максимирском шумом, а када зачује галаму, крене према познатом стадиону. Тамо се заљуби у једног момка у плавој мајци који се борио као вук, који касније своју црвену капицу замени плавом, и бесплатно улази на северни улаз стадиона.

Пре неколико година, у школским књигама већ је била једна верзија о Црвенкапици Паје Канижаја у којој вук не поједи девојчицу и у којој она на крају постане певачица народних песама. Аутор каже да су деца и учитељи били одушевљени том причом и да верује да ће им се допасти и ова друга “Плавокапица”.

НИ СА 85 НЕЋЕ У ПЕНЗИЈУ

Најстарији радник америчког ланца самопослуга Сејфвеј, осамдесетпетогодишња Сали Дикерсон, нема намеру да поднесе захтев за пензионисање, иако у тој компанији ради дуже од пола века. Бакица, која је прошле седмице напунила 85 година, почела је да ради у “Сејфвеју” 12. септембра 1955, у градићу Витон, у савезној држави Мериленд. У међувремену је променила неколико радњи истог ланца, да би се сада коначно скрасила у новоотвореној самопослуги у Силвер Спригсу.

“Пре ћете ви отићи у пензију него ја”, рекла је Дикерсонова у шали својим колегама који су јој приредили рођенданско славље у просторијама продавнице. “Она је наша незванична бака или прабака. Она је наш заштитни знак”, рекао је један од менаџера Сејфвеја.

ЧАВЕС СЕ БОРИ ПРОТИВ “ГЛУПИХ ИМЕНА”

Широм Латинске Америке живе људи с именима као што су Хитлер, Стаљин, Супермен, Франкенштајн, али и много безопаснији Мики Маус. Влада контроверзног председника Венецуеле Уга Чавеса недавно је изазвала праву буру предложивши закон којим се ограничава креативност родитеља приликом избора имена деце.

Нешто слично најавиле су и власти у Еквадору и још неколико латиноамеричких држава. Маштовитост људи на том континенту иде толико далеко да су деца давали имена као што су Етцетера (и тако даље), Коитус или Еспириту Санто (Дух Свети), уз прилично раширена имена Џон или Роберт Кенеди, Ричард Никсон, Џеферсон, Вашингтон и Наполеон.

То, међутим, није ништа ново. Тако је познати терориста Карлос Шакал, Венецуеланац који је био припадник Народног фронта за ослобођење Палестине, носио име Илич Рамирес Санчес (Илич према Лењину), а његова два брата звали су се Владимир и Лењин. Слична пракса може се наћи и у другим земљама Латинске Америке. Чавес сада све то жели да промени и предложеним законом деца ће моћи да добијају само традиционална латиноамеричка имена.

